

הרצאת אורח: הצלחה מסחררת או כישלון טוטלוי?

Lynn Sorenson¹, Deanna Volk², Brigham Young University

הרצאות אורח מקובלות מאוד באקדמיה. אולם, ההתנסות עם הרצאת אורח יכולה להיות מוצלחת ביותר או מאכזבת מאוד עבור מורים וסטודנטים. מה אפשר לעשות כדי להפוך אותה לחוויה יעילה ומועילה? מאמר זה מזמין אתכם לבחון רעיונות כיצד לנהוג, כאשר אתם מוזמנים לתת הרצאת אורח בכיתה של מורה אחר, או כאשר אתם רוצים להזמין מרצה אורח לכיתתכם.

Lynn Sorenson

להלן הצעות אחדות עבורכם לתפקיד מרצה אורח.

יצירת הקשר לקורס

המרצה האורח הוא חלק מקורס שלם. מרצים אורחים מוצלחים מספקים לסטודנטים הקשר להרצאותיהם. הגבילו את תוכן ההרצאה וארגנו אותה באופנים שמדגישים את מקומה ברצף הקורס. יצירת הקשר של הרצאתכם כאורחים לקורס השלם מגדילה את הסיכוי שהסטודנטים יעסקו בלמידה ויזכרו את מה שלמדו. כדי ליצור הקשר עליכם להשיג את הסילבוס לקורס ולשקול צפייה בשיעור לפני הופעת הבכורה המתוכננת שלכם. תכננו את הצגתכם כך שתהיה תואמת למה שנלמד לפניכם ולמה שילמד אחרים.

הגבלת כמות המידע

לעיתים קרובות מתבקש מרצה אורח לדבר בהרצאה אחת או שתיים על נושא שניתן בקלות להעביר במהלך סמסטר שלם. כדי למנוע העמסת יתר של מידע הגבילו את תוכן ההרצאה והדגישו את נקודות המפתח. פעולות אלו יגבירו את הסיכוי שהסטודנטים יזכרו את המושגים החשובים ביותר. קוק מייץ: "עשו פחות, אך העמיקו יותר".

הכנת השיעור

תכנון קפדני הוא חיוני. ארגון יעיל מגביר זכירה. אם תמיינו את המידע שאתם מלמדים לשש קבוצות לוגיות לכל היותר, תוכלו לסייע לסטודנטים לזכור מידע זה. אם הרצאתכם היא אחת מסדרה של מרצים אורחים, בדקו מי נתן הרצאה לפניכם ומה נלמד בה. היו מוכנים להתמודד עם אווירה שלילית, אם המרצה הקודם היה חלש, או היו מודעים לכך שאולי תושוו לרעה, אם הוא היה מבריק.

במהלך השיעור

הציגו את עצמכם לסטודנטים ודאגו ליידע אותם כיצד ניתן ליצור קשר אתכם. הפגינו התלהבות ועוררו את התלהבותם במהלך ההרצאה. סמוך לסיום הזמן שעומד לרשותכם, סכמו את נקודות המפתח של ההרצאה וקשרו אותן להקשר של הקורס. לבסוף, קשרו את הרצאתכם לבאה בתור, אפילו אם היא תינתן על-ידי מרצה אורח אחר ולא על-ידיכם. קוק טוען, כי עשר דקות מספיקות כדי להתאהב; הן יכולות לתת די זמן לסטודנטים כדי "להתאהב" בתחום מומחיותכם. הפכו את הרצאת האורח שלכם לחוויה המציתה את החשיבה של הסטודנטים בפרספקטיבות חדשות.

ואולי התנסותכם המוצלחת כמרצים אורחים תעודד אתכם להזמין מומחה לכיתתכם כדי להעשיר את חוויות הלמידה של הסטודנטים שלכם. אם כן, המשיכו לקרוא בסעיף הבא...

מה לעשות כאשר אתם מוזמנים לתת הרצאת אורח

סביר להניח, כי בזמן כלשהו במהלך הקריירה שלכם תוזמנו לתת הרצאת אורח בכיתה של מורה אחר. אם הנכם אחד מכמה מציגים ב"מצעד כוכבים", או שאתם "מוצנחים" לתוך כיתה לכמה שיעורים כמומחים בתחום מסוים, סיטואציה מיוחדת זאת מציעה לכם הזדמנות להשפיע על חייהם של סטודנטים. דויד קוק³ (פרופסור בפרמקולוגיה מאוניברסיטת אלברטה, קנדה) טוען, שקרן אור יחידה יכולה לשנות את רגשות הסטודנטים כלפי נושא מסוים או להצית עמדות חדשות כלפי דיסציפלינה. קרן האור הזו יכולה להיות **אתם**, אומר קוק, המרצים האורחים!

כמובן, הכיתה לא שלכם; אין לכם שליטה על תכנית הלימודים, על מבנה הקורס או על דרכי ההערכה. עם זאת, התפקיד של מרצה אורח יכול לפעול לטובתכם. למשל, קל יותר להיות מבריק בהרצאה אחת או שתיים מאשר לאורך סמסטר שלם, ואם תצליחו בכך, הדבר יוסיף למוניטין שלכם כמורים בלתי נשכחים. נוסף על כך, כמרצה אורח לא תתבקשו לעקוב אחר הלמידה - לערוך מבחנים ולתקנם, ועובדה זו הופכת את המשימה לקלה יותר.

1. Lynn Sorenson, Assistant Director, Faculty Center, BYU
2. Deanna Volk, Editorial Assistant, Faculty Center, BYU

איור: מיכל בוננו

מה לעשות כאשר אתם מזמינים מרצה אורח לכיתתכם

אתם יודעים שאיש מוביל בתחום שלכם יהיה בסביבה בחודש הבא, ואתם רוצים להזמין אותו להרצאות בכיתתכם. ואולם מי לא חווה מצב שבו הזמנת מרצים אורחים לכיתה והם דיברו על נושאים צדדיים שהיו הנושאים האהובים עליהם, אך לחלוטין לא קשורים לתכנית הלימודים של הקורס; או שהם הציגו תיאוריה, ואילו אתם ציפיתם שידברו על יישום (או להפך); או שהם העמיקו כל כך בחומר עד כי הסטודנטים "נקברו תחת בבלול"; או שהם היו שטחיים כל כך, שהסטודנטים הרגישו שהם יודעים יותר מ"המומחים"?

למה להתעסק בזה בכלל?

אם נביא בחשבון בעיות שיכולות להתעורר, כאשר מרצה אורח מגיע לכיתה, עולה באופן טבעי השאלה הבאה: "לשם מה להזמין מרצים אורחים בכלל?" בסקר בלתי פורמלי שנערך בין אנשי סגל ומפתחים בתריסר אוניברסיטאות בצפון אמריקה, נאספו התשובות האלה:

- גיוון הוא תכלית החיים!
- מרצים אורחים עוזרים לסטודנטים לראות את הקורס כחלק מרשת גדולה יותר של רעיונות ושיחות (בדיסציפלינה, בין אנשים בעלי עניין משותף, בקהילה).
- הם מספקים הזדמנויות לתקף, לחזק ולהרחיב הוראה קודמת שניתנה על ידכם.
- הם מביאים ניסיון שחסר למורה הקורס (למשל, שר בממשלה, חולה איידס, אזרח אוגנדה).
- ביקור המומחה הופך ל"אירוע" שהסטודנטים מחכים לו בהתלהבות (וכסיבה להשלים את הקריאה/המשימות!).
- הזמנת מומחים אורחים היא אחת הדרכים להרחיב את הגבולות של הכיתה ולגשר בין עולם האקדמיה ועולם העבודה. חשוב ביותר להביא לכיתה אנשים פרופסיונליים, שהם מה שהסטודנטים שואפים להיות בעתיד.

איך, אם כן, יכול מורה להבטיח, כי המרצים האורחים אכן יתרמו למטרות הקורס וליעדים שלמענם הזמנתו, מבלי לבלות שעות בהכנה מוקדמת עם המומחים? איך יכול מורה להבטיח שהאורחים יעשירו את למידת הסטודנטים?

הימנעו מ"מצנות"

ראשית, כאשר אתם מזמינים מומחה, הימנעו משימוש במושגים: נאום, מצגת, הרצאה (אלא אם כן שמעתם את המומחה בעבר ואתם רוצים שידבר על אותו דבר בדיוק, ואז תאמרו לו: "בבקשה תציג את המצגת שהצגת במפגש השנתי השני על קקטוסים בחיפה ביולי אשתקד, לדוגמה"). במקום זאת, הזמינו את האורח "לבלות חצי שעה איתנו", "לבקר את כיתתנו" או "לאפשר לנו להכיר אתכם".

ראיינו את המומחה

מי מכיר את מטרות הקורס טוב יותר מכם? מי נמצא במקום הטוב ביותר להשיג על הביקור, לקשר אותו לתכנית הלימודים ולסכם אותו בבוא הזמן? אתם! כן, אתם המורים יכולים להפוך את ביקור המומחה להצלחה. כיצד? זה הרגע להיות לארי קינג של החינוך הגבוה. הזמינו את המומחה לכיתה להשתתף בריאיון של "סלבריטי". (אחרי הכול, הוא המומחה העולמי לסברס...)

הכנה מוקדמת

ידעו את האורח לפני השיעור לגבי תחום העניין הכללי: למשל, תיאוריות האבולוציה של מוטציות של סברס; או ערך הסברס לכלכלה, לאסתטיקה ולמוסר בצפון ישראל. בקשו מהסטודנטים להגיש לכם מראש את השאלות "הבוערות" שלהם בתחום המומחיות של המרצה. אחרי מיון/עריכה של מה שהגישו הסטודנטים והוספת שאלות משלכם, ידעו את המומחה על מוקד החקירה הצפוי. כעת אתם מוכנים לריאיון/לדיון ערני. לשם יצירת התרגשות רבה יותר בכיתה שיקלו להזמין שני מומחים בעלי דעות מנוגדות! אתם כמורים/מתווכים/מראיינים תהיו אחראים לכיוון, לקצב ולעומק של החוויה הלימודית הזאת. קפצו למים!

ל"טיפים" נוספים פנו לאתר המצוין להלן ותקבלו רעיונות טובים כיצד לקבל אישור למרצים, הוצאת הזמנות מפורטות, הנחיות, אישורי השתתפות, תכניות לעת חירום, ביוגרפיות, מעקב ומכתבי תודה.
www.developfaculty.com/tips/tip45.htm

לסיים

אלו היו מחשבות אחדות על הרצאות אורח. בעזרת תכנון מדוקדק, הרצאת אורח יכולה להיות חוויה לימודית מצוינת עבור הסטודנטים - חוויה שתשמחו שיזמתם אותה או השתתפתם בה. בהצלחה!

3. הרעיונות של דויד קוק הופיעו ב-Teaching and Learning Exchange, 12(2), Winter 2005, p.9 שירותי ההוראה האוניברסיטאיים באוניברסיטת אלברטה בקנדה.